Dinsdag 30 November 1943 DAGBLAD 60ste Jaargang, No. 4068

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve 's Zondags)
Abonnementsprijs voor het Staatsdeel
ƒ 1.50 per maand [Aruba ƒ 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers ƒ 0.10.

Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Redactie Tel. 1858.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij, tel. 1550.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres: Postbus 80, Willemstad.

Kantoor voor Redactie en Administratie Gebiedsdeel Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14, Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38
Kantoor voor Administratie Gebiedsdeel Bonaire:
M. L. BOOI. Bredestraat, Kralendijk.

8e. LEGER BREEKT DOOR.

Bremen opnieuw door Noordamerikanen aangevallen.

Russen snellen voorbij Zjlobin; doorbraak Duitse verdediging van bij Tsjerkassy.

Belangrijke gebeurtenissen verwacht.

DE JAARLIJKSE KERSTBOODSCHAP VAN DEN PAUS.

De radio van Parijs zeide, dat volgens de „Gazeta del Popolo" van Rome Zijne Heiligheid de Paus Zijn Kerstboodschap zal uitzenden op de morgen van 24 December (Londen, (AP) 29.11).

„VREDE IS DE BESTE VERDEDIGING".

De Duitse radio-zender van de oppositie heeft volgens het blad „Handels Sjoefarts Tidningen" van Gothenburg gemeld, dat kaarten op de straten van Berlijn gevonden zijn, waarop te lezen staat: „Vrede is de beste verdediging tegen luchtaanvallen". Het blad zeide, dat een millioen personen te Berlijn in kelders woont (Stockholm, (AP) 29.11).

CORDELL HULL OVER DE VREDESGERUCHTEN.

Cordell Hull verklaarde, dat de huidige vredesgeruchten waarschijnlijk de wereld ingezonden worden om de „kracht" van de Geallieerde oorlogsinspanning afbreuk te doen door een al te groot zelfvertrouwen te scheppen. Op een persconferentie werd aan Hull de volgende vraag gesteld: „Hebt gij enige inlichting die de geruchten zou steunen, dat een Duitse poging om vrede te sluiten, wordt gedaan via het Vaticaan of andere kanalen?" Hierop antwoordde de Staatssecretaris: „Ik geloof, dat het veilig zou zijn u te machtigen om namens mij geheel negatief te antwoorden op zulke geruchten bij elke conferentie tot ik u het tegengestelde mededeel. Zij worden blijkbaar meestal de wereld ingezonden om een al te groot vertrouwen onder de Geallieerden te veroorzaken dat de oorlog tot een succesrijk einde zal worden gebracht en doen op die wijze afbreuk aan de kracht van de oorlogsinspanning aan Geallieerde zijde."

Hull weidde er niet verder over uit, doch liet duidelijk doorschemeren, dat hij de vredesgeruchten als komende van de as beschouwt. Toen hem gevraagd werd of de overheden van het Vaticaan stappen hebben gedaan om de verzekering te krijgen, dat het Vaticaan niet zal worden gebombardeerd, zeide de Staatssecretaris, dat er enige tijd geleden over onderhandeld werd. Natuurlijk — zeide hij — hebben de Noordamerikaanse en Geallieerde Regeringen geen enkele reden om het Vaticaan te bombarderen, terwijl zij integendeel elke reden hebben om het niet te doen (Washington, (AP) 29.11).

CAIRO IS „GEVOELIG".

Nog steeds wordt de verwachting geuit door vele kringen, dat de wereld spoedig de bekendmaking zal vernemen, dat Churchill, Roosevelt en Stalin bijeengekomen zijn en de Engels-Russisch-Noordamerikaanse alliantie nog hechter dan ooit hebben gesmeed. De geruchten, dat het Russische offensief en de bestoking van Berlijn Duitsland reeds gebracht hebben tot het punt om te onderhandelen voor een vrede, werden nog gesteund door het gemelde bezoek van Von Papen aan het Vaticaan, waar thans een grote diplomatieke activiteit zou heersen.

In een geheimzinnig commentaar uit Caïro beschreef de omroeper van de NBC Caïro als „gevoelig" voor zulke berichten als die uit Atlantic City, waarin gezegd wordt, dat Roosevelt, Churchill en Stalin „spoedig bijeen zullen komen om Duitse vredesvoorstellen te overwegen" (Londen, (AP) 29.11)

VON PAPEN VERTROKKEN UIT HET VATICAAN.

Britse berichten zeiden, dat volgens den briefschrijver van de „Basler Nachrichten" Franz von Papen, de Duitse Ambassadeur in Turkije, Zaterdag per vliegtuig is vertrokken uit Vaticaanstad na eerst te hebben geconfereerd met Luigi Cardinaal Maglione, den Pauselijken Staatssecertaris, en later met den Paus. De correspondent zeide, dat de Paus nog een reeks belangrijke persoonlijkheden heeft ontvangen (Londen, (AP) 29.11).

OGENBLIKKELIJK AFTREDEN VAN ITALIAANSEN KONING GEËIST.

Relman Morin seint uit Napels in een vertraagd telegram van Zondag:

Het aftreden van Koning Vittorio Emanuele III werd voor de eerste maal in het openbaar geëist bij een politieke samenkomst, welke heden plaats vond. Graaf Carlo Sforza, de vroegere Italiaanse Minister van Buitenlandse Zaken, verklaarde hierbij, dat de Britse nederlaag van onlangs op het eiland Leros te wijten was aan het feit, dat de Italiaanse troepen weigerden te vechten onder een der Generaals van den Koning, die als fascist bekend staat. Sforza legde er de nadruk op, dat de Koning moet gaan, indien men van de Italianen wil verwachten, dat zij actief aan de oorlog tegen Duitsland zullen deelnemen. Het was de eerste maal, dat het aftreden van den vorst openlijk geëist werd door een Italiaanse partij of een politieken leider. De Christelijke Democraten en de Liberalen, beide rechtse groepen, namen niet deel aan de betogingen van vandaag. De aanhangers van de vier andere partijen van het Verenigde Front lieten echter geen twijfel over ten aanzien van hun vijandigheid tegen den Koning. Zelfs overstemden zij den eerbiedigwaardigen Benedetto Croce (philosooph) toen deze vroeg om een regentschap als middel om het koningsschap in Italië te handhaven.

Croce stelde de hypothetische vraag: „Wilt gij de monarchie behouden?" Een menigte van ongeveer duizend personen, welke was samengepakt op de kleine binnenplaats van de Universiteit, schreeuwde: „Neen, neen! Leve de Republiek!"

Croce poogde toen te pleiten voor een regentschap, doch men onderbrak hem telkens met geroep en tenslotte werden zijn woorden geheel overstemd. „Geen Huis van Savoye meer! Wij willen een Republiek", riep de menigte.

Sforza, die Croce op het podium opvolgde, werd wild toegejuicht toen hij zeide: „Italië kan niet hopen te worden geëerbiedigd of zichzelf te respecteren, tenzij het deelneme aan deze oorlog. Maar het volk zal niet vechten zolang de Koning blijft aan het hoofd van de Regering." Sforza las een officiële verklaring voor, waarin het verlies van Leros werd toegeschreven aan het nalaten van de Italianen om te vechten en zeide toen, dat de Koning thàns moet gaan en niet later. „Wij kunnen niet wachten tot het eind des oorlogs", zeide hij. Talrijke borden werden naar de bijeenkomst gebracht met zulke opschriften als: „Het Huis van Savoye is voor het fascisme" en „Viva la Republica" (Napels, (AP) 29.11).

EEN REDE VAN HITLER.

„Voorzienigheid zal niet meer helpen".

Het DNB zond een redevoering uit, welke Hitler 9 dagen geleden gehouden heeft en waarin hij tot 2000 jonge officieren zeide: „In deze oorlog kan slechts één ideologie winnen. De andere zullen genadeloos worden vernietigd. De natie, die de oorlog verliest, zal ophouden te bestaan. Het zou dwaasheid zijn om van deze strijd iets anders te verwachten dan overwinning of vernietiging."

In tegenstelling tot zijn vroegere beweringen, dat de Voorzienigheid Duitsland geholpen had, verkondigde Hitler thans: „Gelijk steeds in het verleden, zo zal vandaag ook de Voorziengheid geen giften schenken aan onze natie in haar strijd voor de vrijheid en haar toekomst." De mogelijkheid van een Duitse nederlaag toegevend, beweerde hij, dat als de Geallieerden winnen, „dan zal de barbaarsheid van de steppen over het vasteland gaan en het vernielen als een basis en bron van menselijke cultuur" (Londen, (AP) 29.11).

AANVALLEN OP EUROPEES VASTELAND.

Noordamerikaanse zware bommenwerpers, begeleid door gevechtsvliegtuigen, vielen heden doelen in het Noord-Westen van Duitsland aan. Biezonderheden zijn nog niet gemeld. Noordamerikaanse Marauders, geëscorteerd door Spitfires, vielen het vijandelijk vliegveld te Chièvres aan. Ook hiervan geen biezonderheden (Londen, (AP) 29.11).

GEVECHTEN TUSSEN DUITSERS EN ITALIANEN.

Het blad „Social Demokraten" van Stockholm zeide in een bericht van de Zwitsers-Italiaanse grens, dat de Duitsers luchttroepen en duikbommenwerpers in de strijd hebben geworpen tegen Italianen, die in „openlijke opstand" zijn tegen de nazies in Noord-Italië. Een geregelde slag vindt plaats nabij het meer Magiore. Honderden Italianen vechten dag en nacht in Florence volgens het bericht, dat door het Bureau van Oorlogs Informatie ontvangen werd (New York, (AP) 29.11).

Het nieuws van vandaag.

Winston Herbert Spencer Churchill viert vandaag zijn 69e verjaardag waarschijnlijk niet thuis maar in het gezelschap van de mannen, die met hem de wereld naar de overwinning en de vrede zullen moeten leiden.

De geruchten, dat de Leiders bijeen gekomen zijn, houden hardnekkig aan en zelfs wordt gezegd, dat zij in Caïro vergaderen. Ook de geruchten als zou Duitsland vredesvoorstellen hebben gedaan, houden aan, maar uit Berlijn komt via Stockholm de ontkenning hiervan. Een zegsman van de Wilhelmstrasse — een naam die misschien spoedig zal verdwijnen — noemde de geruchten „bepaald belachelijk". En toch moet er iets gaande zijn in Duitsland dat de volledige instorting van de Duitse oorlogsinspanning zal bespoedigen. Reeds vóór de massa-bombardementen van de vorige week was het al ellendig gesteld met het Duitse moreel, volgens een schrijver in het Zwitsers weekblad l'Illustre die pas uit Berlijn komt.

Is Churchills verjaardag voor ons allen een feestdag en bieden wij Zijner Britse Majesteits consul ter plaatse onze gelukwensen aan, wel merkwaardig is het dat op deze feestdag ook herdacht wordt hoe heden 130 jaren geleden een Oranje na jaren van gastvrijheid in Engeland te hebben genoten in het bevrijde Nederland terugkeerde om daar het koningschap te aanvaarden. De Proclamatie bij die gelegenheid uitgevaardigd is een voorbode van die Proclamatie welke ook Hare Majesteit straks zal uitvaardigen en waarin zeker ook gewaagd zal worden van „die oude en nauwe betrekkingen van vriendschap en alliantie die zo lang het geluk gemaakt hebben van beide staten", zoals de Proclamatie zegt. In het hoofdartikel wordt dit heugelijk feit herdacht.

De bombardementen zullen de toestand nog wat verergerd hebben en dan hebben de nazies nog het vooruitzicht van een lange winter waarbij de Britse bommen in steeds grotere stroom op het Reich zullen neerregenen. En Noordamerikaanse bommen zullen ook niet uitblijven. Gisteren was Bremen wederom het doel van de Vliegende Forten en Liberators der Noordamerikaanse 8e luchtmacht.

Intussen rollen de Russische legers onverbiddelijk voort naar de Poolse en Roemeense grenzen in 6 sectoren: 3 in Wit-Rusland en 3 in de Oekraïne. De grootse vordering wordt gemeld in de sector van Zjlobin, en Noord-Westen van Gomel. Op 20 kilometer ten Zuiden van Zjlobin hebben Russische colonnes Stryesjin veroverd. Een andere Russische colonne is verder naar het Westen doorgedrongen tot een punt op 40 kilometer ten Zuiden van Bobruisk en 60 kilometer ten Noord-Westen van Zjlobin. Hedenmorgen meldt Moskou een doorbraak van de Duitse defensies bij Tsjerkassy ten Zuiden van Kiev.

Het 8e Britse leger in Italië heeft ook een doorbraak gemaakt in de Duitse „winterlinie" en maakt nog steeds voortgang langs de Adriatische kust. Het 5e leger kwam ruim een kilometer vooruit ten Noorden van Venefro.

CHURCHILL.

door
MR. A. E. D. VON SAHER.

In de tijd van de hoogste nood — in Mei 1940 — werd hij geroepen tot de functie van Eersten Minister van Groot-Britannië.

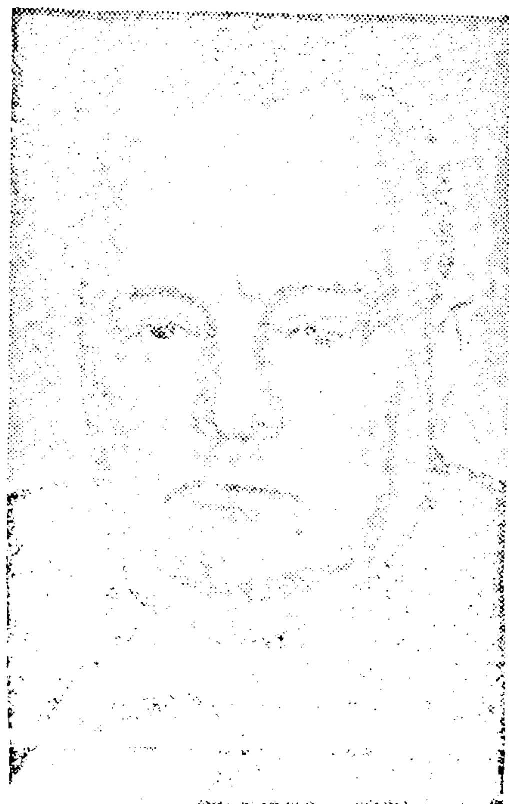
Zijn naam betekende toen reeds een program; een kort maar veelzeggend program: **overwinning voor een rechtvaardige zaak.**

Luttele weken na zijn ambtsaanvaarding maakte hij aan Frankrijk het aanbod om tezamen een natie te vormen.

Dit voorstel karakteriseert dezen Staatsman. Het gaf blijk van vindingrijkheid, durf, politiek inzicht en vertrouwen in eigen kracht.

Hij was zich bewust van de zware taak, die hem wachtte. Hij wist, dat alleen de uiterste graad van offervaardigheid Groot-Britannië kon redden. Hij was tot elk offer bereid. Zijn voorgaan deed het Britse volk volgen.

Zijn politiek meesterschap organiseerde de Britse weerstand. Hij redde de zaak der Geallieerden.

Winston Spencer Herbert Churchill wordt heden 69 jaar oud.

Onder zijn opperste leiding werd de Raf en de Britse oorlogsnijverheid uit de grond gestampt en de Britse vloot als een van de machtigste wapens in stand gehouden. Hij was de drager van de Britse weerstand tegen de aanvallen van de Duitse luchtvloot. Hij bezielde Canada, Australië, Zuid-Afrika en de andere delen van het Britse Imperium.

Hij vond de weg tot de Verenigde Staten van Noord-Amerika.

Hij schiep met President Roosevelt van Noord-Amerika het Atlantisch Handvest en legde de basis voor een nauwe samenwerking tussen alle Verenigde Volken.

Hij vermocht dit alles te bewerkstelligen, omdat hij niets meer maar ook niets minder wilde zijn dan een Brit, die door zijn Koning geroepen was om zijn land te dienen. Hij wist te dienen.

Daardoor werd hij de verpersoonlijking van het Britse Imperium.

De hartelijke gastvrijheid en steun aan Hare Majesteit de Koningin Wilhelmina en de Nederlandse en andere regeringen verleend, is het bewijs, dat ook anderer belangen door hem verstaan werden.

Zo stijgt dan op de dag van zijn geboortefeest uit het Staatsdeel Curaçao de hartgrondige bede op, dat God hem moge beschermen en dat de Heilige Geest hem moge inspireren met de wijsheid, die hij behoeft om zijn taak tot geheel der mensheid te voltooien.

WILLEM FREDERIK

Bij de Gratie God's Prince van Orange en Nassau,

&c. &c. &c.

Allen den geenen die deeze zullen zien ofte hooren leezen; Salut: Doen te weeten:

WAARDE LANDGENOOTEN!!

Na eene scheiding van negentien jaaren, en naa zoo veele rampen, heb Ik het onuitspreeklyk genoegen dat Ik door Uzelve eenstemmig in Uw midden worde teruggeroepen. Ziet my hier aangekomen en gereed om, onder den Goddelyken Bystand, U in het genot van Uwe voorige Onafhanglykheid en Welvaart te helpen herstellen. Dit is myn eenig Doelwit en het oprecht en vuurig verlangen van myn hart. Ik kan U de stellige verzeekering geeven dat het insgelyks het oogmerk is van de Bondgenooten. Het is in het byzonder de Wensch van Zyne Koninglyke Hoogheid den Prins Regent van het vereenigd Koningryk van Groot Brittanniën en Ierland. Hier van zult Gylieden overtuigd worden door de grootmoedige bystand van dat machtig Ryk, die UL. onmiddelijk staat gegeven te worden, en die de grondslag zal leggen van de hernieuwing dier oude en naauwe betrekkingen van Vriendschap en Alliantie die zoo lang het geluk gemaakt hebben van beiden Staaten. Ik ben bereid en heb vastelyk beslooten al het voorledene te vergeeven en te vergeeten. Ons gemeen en eenig doeleinde moet zyn de wonden van ons dierbaar Vaderland te heelen en hetzelve in zyn voorig luister en aanzien onder de Volkeren te herstellen. De herleefde Koophandel zal, zoo ik vertrouwe, een der eerste en onmiddelijkste Gevolgen zyn van myne aankomst. Alle Partyschap moet voor altoos van onder Ons gebannen zyn. Geene poogingen zullen van myn kant, en van die van de myne, onbeproefd gelaaten worden om Uwe Onafhanglykheid, Uw geluk en Voorspoed te verzeekeren en te bevestigen. Myn Oudste Zoon, die, onder den onsterflyken Lord Wellington, zich de roem Zyner Voorouders niet onwaardig getoond heeft, staat my binnen kort te volgen.

Vereenigd U dan, Waarde Landgenooten met hart en ziel met My, en Ons gemeene Vaderland is gered: De oude tyden zullen weldraa herleeven; en Wy zullen aan Onze kinderen de dierbaare Panden kunen overmaaken die Wy van Onze Voorouders ontfangen hebben.

Aldus Gedaan in November 1813, en uitgegeeven onder Mijne handteekening en bijgedrukt Zegel.

Was Get: W. F. Pr. v. ORANGE,
Lagerstond,
[L. S.] *Ter Ordonnantie van Zyne Hoogheid.*
Was Get: H. FAGEL.

Proclamatie bij de komst van den Prins te Scheveningen op 30 November 1813, heden 130 jaar geleden. De datum vermeldt slechts „November" omdat de Prins niet wist op welke dag Hij aan zou komen en de proclamatie bij voorbaat moest worden klaar gemaakt om terstond na aankomst te kunnen worden uitgevaardigd. Wij hebben de text geheel letterlijk overgenomen, ook wat leestekens en cursieveringen betreft. Men lette behalve op woorden als: onmiddelijk, volkeren, vereenigd, verzeekeering, „onder den bijstand" evengoed als verderop „door de bijstand."

130 Jaar geleden keerde een Oranje uit Engeland in Nederland terug.

De voorbode van Harer Majesteits terugkeer naar Scheveningen.

Ook in 1813 maakte de ondergrondse beweging ons volk rijp voor de hervormingen van Oranje.

De eerste ballingschap van Oranje gaf onzen volk het constitutionele Koningschap.

Elf jaren was de Prins toen in het Buitenland.

„Mijne voorouders hebben Uwe onafhankelijkheid doen geboren worden de handhaving daarvan zal de nimmer ophoudende taak van mij en de mijnen zijn," *Willem I bij de inhuldiging in Amsterdam.*

Bij ons allen bestaat de zekerheid, dat de dag zal aanbreken, waarop Hare Majesteit de Koningin als heden 130 jaren geleden Haar wijdlufte voorvader Koning Willem I, in Engeland scheep zal gaan om na jaren van ballingschap in bondgenootschappelijke gastvrijheid koers te zetten naar het vaderland.

Want Oranje behoort in Nederland. Dan zal evenals 130 jaren geleden Oranje een Proclamatie tot ons volk richten om de terugkeer in het land te melden en weer te zeggen, wat Willem I reeds zeide, dat ook Zij is aangekomen en gereed is om onder Goddelijke Bijstand ons in het genot onzer vorige onafhankelijkheid en welvaart te herstellen.

Oranje verlaat Nederland.

Dit is een dag van herdenken en van blij vooruitzicht. De nacht van 18 op 19 Januari 1795 vertoonde overeenkomst met Mei 1940.

In de eerste nacht verliet stadhouder Willem V ons land, omdat een in zichzelf verdeeld land de Fransen had binnengehaald en dezen onder Pichegru Holland binnentrokken. Willem legde zijn stadhouderschap niet neer en hoewel ons verdeelde volk de zijde der Fransen had gekozen, beschouwde Willem zich als wettig stadhouder en als zodanig proclameerde hij op 7 Februari 1795, dus kort na zijn aankomst in Engeland, dat de gezaghebbers van onze overzeese bezittingen — toentertijd veel en veel meer dan thans — zich allen onder de bescherming der Engelsen zouden stellen. Men kent de historie. Engeland was in oorlog met Frankrijk en verklaarde in September 1795 ook aan ons land de oorlog, nam verschillende onzer overzeese bezittingen in administratie.

Ook toen hulp van de Engelsen.

Wat onze Westindische gebieden betreft, Suriname kwam in 1799 onder Engelse administratie en in 1800 Curaçao.

In het moederland was men verdeeld en daardoor zwak. Augustus 1799 landde een Engels-Russische krijgsmacht, die behalve de eigen vlaggen, ook de Oranje-vlag van den erfprins in top hadden, onder York en Hermann bij den Helder. Eerst moest Daendels hiervoor wijken en Schout-bij-nacht Story, de bevelhebber van de Bataafse vloot, gaf zijn vloot aan de Engelsen over, toen zijn krijgsvolk op het zien van de prinselijke vlag aan het muiten sloeg. Bij verdere gevechten vertoonde de Erfprins zichzelf op het oorlogsveld om een tegenomwenteling te bewerkstelligen, maar dit mislukte helaas.

De tijden waren nog niet rijp hiervoor. Maar Oranje kan wachten, omdat het weet, dat ons land en ons volk immer terugkeren tot Oranje. Eerst kwam het tot de Bataafse republiek, toen werd het een marionettenstaat van Napoleon als Koninkrijk Holland onder Lodewijk, hierna werd het ingelijfd bij Frankrijk in 1810. Het werd genoemd: „de aanslibbing der Franse rivieren" Maar zoals Hitlers ster al spoedig aan het dalen ging, zo verging het zijn trawant Napoleon.

Nederland.

WAAROM DE BISSCHOPPEN VAN NEDERLAND REEDS IN 1934 TEGEN DE TOTALITAIRE THEORIEËN STELLING NAMEN.

Wij lezen in Nederlandse Kroniek:

Alhoewel het in 1934 nog moeilijk was precies en definitief uit te maken of de Fascistische en Nationaal-Socialistische tendenzen, zoals ze aanwezig waren in ons vaderland, volkomen de valse theorie van een totalitaire Staat aanhingen, toch hield de bevoegde kerkelijke overheid, met name de hiërarchie, haar oog gericht op de geestelijke belangen, die met deze stromingen verbonden waren. Wat in alle geval kon worden vastgesteld was, dat vele grote gevaren van de kant dezer beweging dreigden.

Al was het beginsel van staats absolutisme nog niet volkomen aanvaard, het stond vast dat de aanhangers van Nederlandse Fascistische en Nationaal Socialistische groepen vroeg of laat onder de invloed zouden geraken van de ideeën betreffende vergoddelijking van de Staat of de natie, die het kernpunt vormden der Fascistische en Nationaal-Socialistische theorieën toen reeds verkondigd en toegepast in Italië en Duitsland. Het gaat in de wereld nu eenmaal zo, dat als grote intellectuele stromingen in beweging komen, deze een bijna onweerstaanbare kracht oefenen op andere, die zich reeds min of meer in dezelfde richting voortbewegen. En de massa's worden zo gauw bereid gevonden de ideeën te aanvaarden van hen die, wat sommige onderdelen betreft, verbeteringen tot stand hebben weten te brengen. Daarom was het nodig niet uit het oog te verliezen, dat leiders van een sterk gepassioneerde beweging niet altijd de werkelijke leiders bleven, maar zich door de omstandigheden lieten meetronen inplaats van deze te beheersen, of wel door anderen werden meegesleept, die de volledige consequenties wilden trekken uit de valse theorieën die de basis van de beweging vormden. Een zekere gematigdheid van de kant der hoofdleiders is allesbehalve een garantie voor de verdere ontwikkeling van een beweging langs lijnen van gematigdheid. In die dagen richtte de N.S.B. zich bijv. ook nog niet tegen de Joden en werd de rassen-idee nog niet naar voren gebracht. Wanneer toen sommige leiders in ons vaderland verklaarden, dat ze de idee van een totalitaire Staat niet aanvaardden, dan was dit nog allerminst een teken, dat het karakter der beweging er minder gevaarlijk om was. Niemand kan zeggen hoever de conclussies van valse theorieën zullen worden toegepast, als eenmaal de beweging zelf triompheert.

Dit waren de overwegingen, die de bisschoppen lieten gelden, toen ze hun gezamenlijke Vastenbrief van 1934 schreven. Letterlijk[1]) zeiden zij: „Deze beweging geeft bijna onbeperkte macht aan een zekere soort van lieden, die geen garantie geven noch kunnen geven, dat zij de rechtvaardige eisen van het Katholicisme volledig zullen erkennen. Deze beweging brengt direct of indirect alles in gevaar, wat onze voorouders hebben gewonnen onder de onmiskenbare zegen van God en dank zij hun onverwoestbaar geloof en grenzenloze ijver".

Het behoeft geen betoog, dat dezelfde argumenten, die de bisschoppen van Nederland bewogen hun gelovigen te waarschuwen tegen de „totalitaire" dwaling in 1934, ook nu nog van waarde zijn, waar zelfs thans het gevaar van deze theorieën nog niet volkomen wordt ingezien.

M.M.

[1]) Niet „letterlijk", maar klaarblijkelijk terugvertaald uit hetEngels. De letterlijke lezing vindt men op bzl 4 in ditzelfde nummer ondern o. 16. — Red. Amigoe.

BOMBARDEMENTEN.

Geallieerde bommenwerpers hebben Zondag de dorpen Kokenau en Keaukwa op Nederlands Nieuw Guinea aangevallen.

AANVULLENDE BEGROTING SURINAME.

Zijne Excellentie Johannes C. Kielstra heeft den Staten van Suriname de aanvullende begroting doen toekomen, waaruit blijkt, dat Suriname's financiën in evenwicht zijn gebleven. De uitgaven bedroegen 13.500.000 gulden, daarbij inbegrepen anderhalf millioen gereserveerd voor de kapitaaldienst 1944 en een verhoogde bijdrage met een half millioen gulden voor de oorlogsinspanning van Nederland.

DE CONFERENTIE VAN ATLANTIC CITY.

Nederland is in drie van de vier belangrijke permanente commissies van de herstel conferentie te Atlantic City vertegenwoordigd. Deelnemend aan de nationale radio-uitzending door voorname figuren van de herstelconferentie heeft Minister Piet A. Kerstens dezer dagen een korte rede gehouden, waarin hij zeide dat deze conferentie de bedoeling heeft zeer actief werkzaam te zijn: „Wij onderzoeken precies de plaats van ieder land in de herstelwerkzaamheden; wat wij kunnen doen en kunnen verwachten door onze bevolking, waar vandaan wij een en ander zullen ontvangen wanneer dit beschikbaar zal zijn en op welke voorwaarden wij het zullen kunnen verkrijgen, evenzeer als hoe de scheepvaartomstandigheden zullen zijn.

Minister Piet A. Kerstens is voorzitter van de belangrijke Subcommissie voor het industriële herstel ten bate van de steunverlening. Deze subcommissie is uiteraard een der belangrijkste. Zij heeft tot taak de meest noodzakelijke industrie in de thans bezette landen zo snel mogelijk te herstellen, teneinde deze landen zo gauw mogelijk enigszins op eigen benen te doen staan. Het spreekt van zelf dat dit werk zich over vele terreinen uitstrekt: grondstoffen aanvoer, arbeidsaangelegenheden enz.

Nederland zal 1½% van de administratiekosten van de herstelconferentie hebben te betalen, daar deze kosten op maximaal 50 millioen dollar zijn gesteld zou op deze basis het Nederlandse aandeel 750.000 dollar per jaar bedragen.

VOOR DE ZEELIEDEN.

In een artikel van de hand van Minister Piet A. Kerstens in het November-nummer van „Het Kompas" wordt medegedeeld, dat een nieuwe regeling in voorbereiding is, die voorziet in speciale verloven en betalingen na de bevrijding voor leden van de Nederlandse en vissersvloot in dienst van de Geallieerde oorlogvoering, na de bevrijding.

Deze regeling, die uitsluitend geldt voor hen, die onder het vaarplichtbesluit vallen, houdt in speciale verloven voor hen, die lang van huis zijn geweest: 2 dagen met volledige betaling en bijslag voor maaltijden zullen worden gegeven voor iedere maand, die men gedurende de oorlog gewerkt heeft, evenals voor de tijd, die men als oorlogsgevangene aan de wal heeft doorgebracht.

Verder wordt bepaald, dat wanneer een zeeman van dit verlof terugkeert en er geen werkgelegenheid voor hem bestaat, hij een wachtgeld zal krijgen, bestaande uit 100% van zijn loon voor de eerste negen weken, 80% voor de volgende 8 weken en 75% voor de daaropvolgende 25 weken.

SMUTS BIJ DE KONINGIN.

Maarschalk Smuts heeft dezer dagen te Londen een bezoek gebracht aan Hare Majesteit de Koningin.

TOESTAND NEDERLANDSE ARBEIDERS IN DUITSLAND.

De omstandigheden waaronder buitenlandse arbeiders in Duitsland moeten leven zijn zo slecht, dat een steeds toenemend aantal Nederlanders niet meer terugkeert na een bezoek thuis ofschoon daar de straf op staat, dat hun distributiekaarten worden ingehouden. Dien tengevolge hebben de Duitsers een decreet uitgevaardigd waarbij aan Nederlandse arbeiders verlof kan worden geweigerd, wanneer de productie daardoor in gevaar zou worden gebracht.

HET VERZET VAN DE NEDERLANDSE JEUGD.

Opnieuw brak een periode van felle weerstand uit tengevolge van een buitensporig groot aantal advertenties in de Nederlandse bladen in de tweede helft van September waarin het overlijden van jonge Nederlanders tussen 18 en 26 werd bekend gemaakt. Advertenties die gewoonlijk begonnen met de woorden „plotseling uit ons midden heen gegaan" duiden er op dat de jonge mannen geëxecuteerd waren of neergeschoten door de Nazies of N.S.B.'ers, verschenen zeer dikwijls in de Amsterdamse en provinciale bladen, in de laatste soms 5 of 6 per dag. Het herhaaldelijk verschijnen van deze advertenties maakte een zeer diepe indruk in geheel Nederland en veroorzaakte reacties., o.a. een hernieuwde en scherpe critiek op allen die de Duitsers in één of ander opzicht helpen. Deze campagne bereikte zulk een omvang dat de Duitse heersers een perscampagne bevalen tegen „deze vergiftigers".

In Den Haag zeide het onder Duits toezicht staande blad „de Haagse Courant" op 25 October in een redactioneel artikel:

„In trams, winkels, treinen en restaurants ontmoet men doorlopend lieden die alles schijnen te weten. De wat tartende luisteren deze mensen 's morgens vroeg de (Geallieerde) radio's en verspreiden dan het laatste „nieuws". Zij becritiseren alles en in het biezonder de couranten, waarbij zij zeggen dat de redacteurs „gekocht" worden en dat zij alleen duven schrijven wat hun op de persconferentie gezegd wordt. Deze onruststokers agiteren, verspreiden valse geruchten en stoken jongemensen op tot daden die in een geordende staat niet getolereerd kunnen worden. Deze mensen zijn de directe oorzaak dat zoveel jongemensen ter dood gebracht worden. Deze „vergiftigers" hebben nooit bijgedragen tot de „Winterhulp" omdat — zo zeggen zij — het geld „verdeeld wordt" tussen de NSB'ers en de Duitsers. Het is hoog tijd dat deze „vergiftigers" onschadelijk gemaakt worden. De toenemende deportaties en ter dood veroordelingen van jongemensen, zo werd vernomen, wordt scherp gevoeld op de Nederlandse universiteiten waar de toestand „chaotisch" is geworden.

Een der leiders van de N.S.B. studenten-groep heeft op 30 October jl. te Utrecht gezegd in een vergadering ter gelegenheid van de derde verjaardag van deze organisatie, dat de „professoren geestelijk de verbrande aarde politiek oefenen:" Hij voegde er aan toe: „onze universiteiten moeten open blijven tot elke prijs. In dezelfde vergadering sprak „Leider Anton Mussert die er spijtig aan toevoegde dat hij niet over de professoren wenste te spreken daar Nationaal socialisten slechts hun schouders kunnen op halen en lachen om zulke verhalen. Mussert besloot met te zeggen: „Het N.S.B. studenten front is een pioniers-organisatie — het is een minderheidsgroep — en dat is een eer."

GEEN VLEES.

De bevolking van Nederland heeft geen vlees gedurende de maand September maar grote hoeveelheden vee en geslacht werden uitgevoerd naar Duitsland gedurende dat tijdvak. Dit vertelde een Nederlander, die sinds enkele weken geleden uit Nederland ontsnapt is.

De vluchteling zeide dat hij in een positie was om deze uitvoer gade te slaan daar hij verbonden was aan de veterinaire dienst die de dieren en het vlees moest keuren, bestemd voor Duitsland.

Hij verklaarde tevens dat hoewel Nederland dit jaar een uitstekend fruit seizoen had, practisch geen vruchten hun weg naar de bevolking vonden daar de Duitsers alles namen, zonder acht te slaan op de verzoeken gedaan door de Nederlandse medici om ten minste een gedeelte van de fruitoogst voor verbruik in het land zelf te bestemmen, daar anders de bevolking hieronder ernstig zou lijden. De zegsman verklaarde, dat het met het verkrijgen van groenten niet veel beter gesteld was!

Hij vertelde den vertegenwoordiger van Aneta dat „in ons land eens beroemd om de qualiteit en de gevarieerdheid van de groentensoorten, — er dit maal gedurende de gehele zomer een grote schaarste aan groenten heerste. De bevolking stond urenlang in de rij om kool, de enige groente die de Duitsers in een geringe hoeveelheid in Nederland lieten, te kopen. De zegsman verklaarde nog, dat bij de intrede van de herfst de toestand zo slecht was, dat het Nederlandse volk te veel om te sterven en te weinig om te leven had. Hij zeide dat de Nederlanders het meest goede fruit misten deze zomer, nu zij zich er aan gewend hadden om namaakbrouwsels te drinken die koffie en thee vervingen. Zij waren zelfs meesters in zelfbedrog door aan te nemen dat het goedje wat zij roken werkelijk tabak was. Er was echter niets dat de appels en de peren kon vervangen waaraan zij zich sinds generaties gewend hadden. Deze toestand heeft de Nederlanders weer doen voelen hoe de Duitse bezetting als een sprinkhanenplaag optreedt.

Op de vraag wat het Nederlandse volk nu eigenlijk eet, antwoordde hij, dat het ontbijt voor de meeste families bestaat uit enkele sneden slecht brood, of pap in water gekookt, de lunch is ongeveer hetzelfde hoewel deze soms „verrijkt" wordt door wat jam van een slechte qualiteit, of door een verkrijgbaar is. Het avondeten is een vangingsmiddel van smeerkaas dat in mengseltje van gepureerde aardappelen en groensel overgoten door een microscopisch kleine hoeveelheden

EEN DILLENBURG SCHOTBORGH BIJ EEN ORANJE.

Over het bezoek van Prinses Juliana aan Suriname vinden wij nog het volgende aardige verslag in „Het Nieuws" waarin ook de bekende Curaçaose naam Schotborgh genoemd wordt:

Donderdagmorgen, nadat de huldiging der marktvrouwen was geëindigd, kwam er een kotomisi aangewandeld in oranje stel, met een tapoeskien panji, waarop de wapens van Oranje, van den Prins en andere heraldische voorstellingen betrekking hebbend op het Vorstelijk Huis, waren geschilderd.

Op het hoofd droeg zij — natuurlijk zonder steun van de handen — een bloemstuk van Oranjekleurige bloemen.

Het stond bij de stoep van het paleis vol, maar onmiddellijk werd er ruim baan voor haar gemaakt. En doodkalm wandelde de schitterend uitgedoste kotomisi met een Nederlandse vlag wuivend tot voor de Prinses en hield er een welsprekende rede tot Hare Koninklijke Hoogheid.

Zij dankte der Prinses voor de betoonde liefde aan Suriname, blijkend uit Hoogstderzelver bezoek, dat voor de arme bevolking een biezondere eer en vreugde zal blijven en de dag van 2 November 1943 in de harten der arme bevolking onvergetelijk zal doen voortleven. Als slot bracht zij Leve's uit op de Prinses en zeide, dat zij, die de vrijmoedigheid genomen om dit te doen had, draagster is van de schone naam: Caecilia van Dillenburg.

De Prinses keek begrijpelijkerwijze op bij het horen van deze naam, die verbonden is met die der Oranjes en vroeg de kotomisi, die in keurig Nederlands haar toespraak had gehouden, of er hier nog meer mensen wonen, die deze naam dragen. Waarop de kotomisi met trots antwoordde: „Neen, Koninklijke Hoogheid; wij zijn de enigen."

De Prinses aanvaardde in dank bloemen en toespraak, waarna de kotomisi overgelukkig wilde vertrekken, maar dat leek ons zonde en wij zorgden ervoor, dat zij bleef om de Prinses bij het uitrijden nog toe te wuiven en juichen, waarna wij het naadje van de kous wel zouden uitzoeken.

Leden uit het gevolg van de Prinses betoonden onderwijl hun belangstelling voor het schilderachtige geval en Caecilia werd zelfs op kleurenfilm opgenomen met leden van het gevolg.

Het vraaggesprek, dat wij Caecilia afnamen, bracht aan het licht, dat zij haar rede zelf had opgemaakt en uit het hoofd geleerd. Caecilia meende, dat men niet te gauw doro ai moet brengen tegenover anderen, d.w.z. hen niet te gauw moet onderschatten. Zij was immers op school geweest en had geleerd?

Van beroep is zij verkoopster van vruchten en zoetigheden ondanks haar litteraire en redenaarsgaven.

Op de vraag hoe zij kwam aan die schone historische naam, vertelde zij het volgende:

Van mijn grootmoeder weet ik, dat mijn grootvader uit Curaçao hierheen is gekomen. Er was in die tijd op Curaçao een Gouverneur Schotborgh[1]). Diens zoon kwam naar Suriname om te trouwen en bracht tien uitgezochte slaven mede, die om hun biezondere geschiktheid daarvoor werden uitverkozen. De slaven heetten naar hun meester Schotborgh (of Van Schotborgh), zoals toen gebruikelijk was. Onder de gasten was er een zeer hoge (een Prins?) uit Dillenburg. Om hem te eren kregen toen de slaven de naam van Dillenburg Schotborgh. Later hebben wij het Schotborgh eraf gelaten en behielden de naam „Van Dillenburg". Op school heb ik geleerd, dat de Koningin stamt van Dillenburg en daarom heb ik der Prinses mijn hulde gebracht en mijn naam bekend gemaakt.

Wij deelden Caecilia van Dillenburg Schotborgh mede, dat wij ervoor zouden zorgen, dat als de Prinses straks de kleurenfilm zal zien, Zij ook deze geschiedenis erbij zal weten en dus dubbel van de film kan genieten.

[1]) Dit moet een vergissing zijn. Een gouverneur Schotborgh is hier blijkens de Kroniek van de „Almanaque de Curaçao" van W. M. Hoyer nog nooit geweest; slechts een waarnemend-Gouverneur Herman Schotborgh in 1927, toen Gouverneur Brantjes afwezig was. Uit het verband blijkt, dat deze niet bedoeld kan zijn. — Red. Amigoe.

Wie d'Amigoe leest,
Verfrist hart en geest.

Staten van Curaçao.

Vergadering op DONDERDAG, den 2den DECEMBER 1943, des avonds te 8 uur.

Te Behandelen Onderwerpen:

1. Ingekomen stukken.
2. Ontwerp-landsverordening tot wijziging en aanvulling van de „Rechtsbijstandsverordening" (P.B. 1937, No. 80) (1943—1944—38).
3. Ontwerp-landsverordening tot aanvulling van de „Zegelverordening 1908" (P.B. 1935 No. 111)(1943—1944—41).
4. Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de verordening van den 17den April 1872 (P.B. No. 27) houdende herziening van het tarief van justitie-kosten in strafzaken, waarvan de geldende tekst is opgenomen in P.B. 1932 No. 73 en laatstelijk is gewijzigd bij P.B. 1943 No. 71 (1943—1944—55.
5. Ontwerp-landsverordening tot wijziging en aanvulling van de „Onderwijsverordening 1935" (P.B. 1935 No. 43) (1943 | 1944—67) (1942—1943—37).

De Griffier,
G. J. FERGUSON.

ALLERLAATSTE NIEUWS.

— De „Neue Züricher Zeitung" deelde mede, dat 100 vroegere Franse Afgevaardigden en Senatoren in een geheime bijeenkomst besloten resoluties naar Pétain te zenden waarin aanbevolen wordt om het democratische régime te herstellen en waarin het Comité van Algiers als onwettig aangevallen wordt.

— **Het Duitse Internationale Nieuwsagentschap deelde mede, dat het eiland Santorin in de Aegeïsche Zee zich heeft overgegeven aan Duitse vlootstrijdkrachten.** Men zeide, dat de overgave plaats vond in de nacht van 27 op 28 November en dat „het eiland met al zijn batterijen en andere defensie-installaties zich thans geheel in Duitse handen bevindt". Santorin — beter bekend als Thira — is het meest Zuidelijke eiland van de Cycladen. Het ligt ten Noorden van Creta.

— **Het Duitse communiqué** meldt, dat krachtige Russische aanvallen doorbraken hebben gemaakt in het bruggehoofd bij Nikopol. Grimmige gevechten worden gemeld bij Kiev en Korosten.

— **Het Britse** Ministerie van Luchtvaart deelt mede, dat Mosquito's van het Bommenwerperscommando in de afgelopen nacht doelen in het Westen van Duitsland hebben aangevallen. Ook werden mijnen gelegd in vijandelijke wateren. Geen enkel vliegtuig wordt vermist.

Philippe Henriot, een zegsman voor Laval, zeide voor Radio-Vichy, dat mannen, die trouw zijn aan Vichy, dagelijks worden geëxecuteerd in opdracht van ondergrondse rechtbanken, die overal in Frankrijk bestaan. Ook zeide hij, dat Degaullisten met Britse tommygeweren gehele dorpen beheersen.

— **De Japanse strijdkrachten, welke pogen de belangrijke stad Tsjanteh in China's rijstbouwland te veroveren, zijn teruggeslagen en trekken zich wanordelijk terug volgens onofficiële berichten, die te Tsjungking ontvangen worden.**

— **Het officiële** communistische orgaan „Pravda" zeide, dat de doelen van het Russische offensief zijn: Littauen, Estland, Moldavië en Karelië, alsook Wit-Rusland, de Oekraine en de Krim.

DE DOMINICAANSE MIS—III.

Waarom kust de Priester het altaar?

De Dominicaanse en enkele andere ordepriesters blijven gedurende het begin der Mis aan de Epistelzijde.

VAN DE BESTIJGING VAN HET ALTAAR TOT HET GLORIA.

Na de voorbereidingsgebeden aan de voet van het altaar — een toevoegsel van latere tijd — neemt de oude Mis een aanvang met het slotvers van Ps. 123: „Adjutorium nostrum etc.„ Aldus bij ook Karthuizers, Cisterciënsers en Carmelieten.

Het zoeven genoemde psalmvers is in de Liturgie de algemeen gebruikelijke aanvang der meeste zegeningen, wijdingen, exorcismen en andere cultuele handelingen. Alvorens het Goddelijk Dienstwerk aan te vangen ziet de priester vol vertrouwen naar hulp van boven uit en roept hij door dit psalmvers 's Heren bijstand af.

„Aufer a nobis" is een pauselijk gebed uit de 5e eeuw.

De celebrant bestijgt nu het altaar en bidt gebogen de aloude oratie: „Aufer a nobis„. Dit gebed treft men reeds aan in het **Sacramentarium Leonianum**, een Liturgische bron voor de 5e eeuw. Oudtijds bad de Paus deze oratie op weg naar de St. Laurentius-kapel, zijn private bedeplaats in het Lateraanse paleis, welke om de rijkdom harer relieken „Sancta Sanctorum„ heette. Vervolgens kust hij het altaar. Geen formule begeleidt deze handeling. Nog in de 8e eeuw stelde men zich in Rome hiermee tevreden. Een nieuwe geest — sporadisch in de XIe eeuw verschijnend — wil, dat het thans bij de Romeinen gebruikelijke gebed **Oramus** de kus vergezelle. Zelfs in de XVIe eeuw was deze Oratie in Frankrijk nog weinig bekend. De Dominicaanse ritus kent, zoals gezegd, **Oramus** niet. Evenmin de Cisterciënsers, Witheren en Carmelieten De Karthuizers hebben noch „Aufer„ noch „Oramus„, doch bidden „Pater noster„, waaraan zij later „Ave Maria" toevoegden.

De Dominicanen kussen het altaar slechts driemaal.

Over de **altaarkus** valt nog een en ander op te merken. In de Romeinse Mis kust de priester tien maal het altaar. Vooral geschiedt dit telkens vóór de vredegroet: **Dominus vobiscum.** Hij wil als het ware de vrede die hij der gemeente toewenst, afnemen van het altaar, zinnebeeld van Christus. In de schiedkundige bronnen kunnen wij dit gebruikt tot de 13e eeuw terug volgen, niet vroeger.

Tevoren kust de priester, gelijk dit bij de Dominicanen het geval is, slechts driemaal het altaar: namelijk bij het eerste naderen en het verlaten der heilige offerplaats als mede na de Consecratie. Paus Innocentius III (+ 1216) kent slechts drie altaarkussen, bij het begin, in het midden en op het einde der Heilige Mis.

De ritus der Dominicanen verordent, dat alvorens den priester het altaar kusse, hij met de duim het bekruisige. Eertijds vereerde de priester bij het begin der Mis het Evangeliarium of het Kruis, afgebeeld in onze missalen, met een kus. Sommigen, die dit omslachtig vonden, stelden zich tevreden met een kruis te tekenen op het altaar en dit te kussen. Zulke eerbewijzing gold eveneens den Christus, van wien het altaar een symbool is. Deze laatste gewoonte ging ook in de gebruiken der Dominicanen over.

Daarna heeft er in de Romeinse ritus een bewieroking plaats, waarvan geen spoor in de Dominicaanse Liturgie te vinden is. Ook niet bij Karthuizers, Cisterciënsers, Witheren. Amalarius, die in 831 in Rome kwam, vond geen bewieroking vóór het Evangelie.

Het eigenlijke begin der Mis.

Na de altaarkus bekruisigt de priester zichzelf onder de woorden: „In de naam des Vaders enz.„. Dit kruis opende vroeger toen de gebeden aan de voet van het altaar niet bestonden, de eigenlijke Vóórmis. Hierop begeeft zich de Dominicaanse priester naar het geopende Missale en bidt zonder meer het Introïtus.

In de Romeinse Ritus schrijdt na de altaarkus de priester naar het boek en vangt hij de lezing aan, terwijl hij zich bekruisigt zonder formulier.

De Ceremonie der Dominicanen treffen wij aan bij de Cisterciënsers en Carmelieten, alsmede in de Misalen van Chartres (1489), Vienne (1519), Grenoble (1522) en enkele andere.

De Dominicaanse celebrant begeeft zich vervolgens, zoals wij reeds terloops opmerkten, naar de Epistelzijde, om aldaar uit het boek Introïtus, Kyrie eleison en Gloria te bidden. Zonder zich naar het midden te begeven, keert hij zich aan de Epistelzijde om teneinde het volk met de Bijbelse heilwens: **Dominus vobiscum** te begroeten. Het gebruik alles, ook het Credo, uit het Misboek te lezen en zich niet onnodig daarvan te verwijderen, stamt gewis uit een tijd, waarin altaarbellen nog niet voorhanden waren. Al deze gebruiken treft men eveneens aan bij Karthuizers, Cisterciënsers en Witheren; bij de Carmelieten ontbreken ze. Bij de Karthuizers heeft de priester zelfs het Gloria aan staande vóór het Missale; eveneens bij de oude Cisterciënsers. Bij de Dominicanen enkel de aanhef van Gloria en Credo in het midden, het overige leest de priester uit het boek.

„Osservatore Romano" vestigt de aandacht op onbekendheid van katholieken met de sociale leer van de Kerk.

Omtrent verantwoordelijkheid in huidige crisis, zegt het blad: Iedereen kan getuigenis afleggen van waarheid en rechtvaardigheid in zijn eigen werkkring

Een artikel in de „Osservatore Romano" zegt, dat een gedeelte van de schuld van deze wereldcrisis — die volgens dat artikel een geestelijke crisis is — meer op katholieken moet vallen dan op anderen, en zegt, dat de eerste fout waarvoor de katholieken verantwoording zullen moeten afleggen is: schuldige onwetendheid op het gebied van sociale vraagstukken en van de middelen welke de Katholieke Kerk tot oplossing van deze vraagstukken aangegeven heeft.

„Hoevelen zijn er, zelfs onder de katholieken" zegt de schrijver in de Osservatore, die vergeten dat de Christelijke sociale orde de uitdrukking moet zijn van een diepe geestelijke harmonie, en die zich tevreden stellen met elke sociale orde die door politiemaatregelen gesteund wordt, voornamelijk als deze orde het privaatbezit beschermt en vrijheid van godsdienst waarborgt".

„Hoevelen zijn er, zelfs onder de katholieken, die vergeten hoe buitengewoon geestelijk en bovennatuurlijk onze betrekkingen met God zijn, en die daarom bereid zijn om enkel een uitwendige schijn van godsdienst te aanvaarden, zelfs als er geen achtergrond van werkelijk geloof is".

„Hoevelen zijn er, zelfs onder de katholieke die geloven of veinzen te geloven, dat men al zijn plichten jegens den werknemer vervult wanneer men enkele voorzieningen treft om zijn werktijd te verkorten, of zijn loon te verhogen, of om hem te helpen aan een of andere nieuwe vorm van verzekering".

„Deze mensen vergeten, dat het verbeteren van zijn materieel lot (hoezeer ook wenselijk), enkel en alleen niet voldoende is om den werkman tot een hogere levensstandaard te brengen, tenzij het vergezeld ga van geestelijke hulp, die de fundamentele vrijheden van den mens vastlegt.".

„Wat wij wensen is een poging om het werk van den arbeider christelijker te maken door dezen laatste het bewustzijn van waardigheid, de geest van initiatief, de vreugde in zijn werk en een gevoel van verantwoordelijkheid terug te geven."

Stoffelijk en geestelijk.

„In werkelijkheid moeten wij het vraagstuk oplossen door stoffelijke en geestelijke waarden in het geweten van het individu en van de massa naar juiste waarde te schatten. Wij moeten langzamerhand onze zelfbeheersing terugkrijgen. Wij moeten opnieuw de gaven die wij ontvangen hebben in onszelf herkennen en naar juiste waarde schatten. Wij moeten de overtuiging herkrijgen van het onmetelijke goed, dat wij diengenen kunnen aandoen, die wij ontmoeten en met wie wij leven, óók terwijl wij binnen onze eigen maatschappelijke klasse, ons eigen beroep en ons eigen gezin blijven".

De schrijver voert aan, dat wij ons dikwijls met vrucht aan de nederigen kunnen spiegelen als hij zegt: „Er zijn mannen en vrouwen die in stilte en onbekendheid een doeltreffend protest aanheffen tegen de dwalingen van de wereld".

„Elk van ons", zo vervolgt de schrijver, „kan, als hij geen afstand doet van zijn macht als hij zich niet onttrekt aan zijn allereerste plichten, als hij zijn ogen niet sluit om zijn verantwoordelijkheden niet te zien, door sleihts op zijn post te blijven, en door getuigenis af te leggen van waarheid en rechtvaardigheid, in zijn eigen werkkring zijn persoonlijke bijdrage brengen tot de grote taak: het oplossen van de wereldproblemen".

De schrijver zegt, dat de problemen, of de bizondere bekwaamheden van iemand zouden kunnen raken, of dat gedeelte van iemand dat aan alle mensen gemeen is, maar: „in beide gevallen heeft hij iets bij te dragen, wat niemand anders in de gemeenschappelijke vergaarbak van ondervinding kan bijdragen, dan hij alleen".

Sprekende over „schuldige onwetendheid" van de zijde van sommige katholieken betreffende de sociale problemen en de oplossingen van de Kerk hiervoor, zegt de schrijver:

Sociale roeping.

„Soms komt men te staan voor het feit, dat katholieken — omdat zij weinig of niets weten van de Pauselijke leer omtrent de sociale quaesties — niet leven in overeenstemming met wat wij zouden kunnen noemen hun sociale roeping. Dan zijn er die niet leven overeenkomstig hun beginselen. Katholieken die blijkbaar trouw hun godsdienstplichten vervullen in hun innerlijk leven, schijnen een heel wat minder bezorgd geweten te hebben, wanneer het aankomt op de toepassing van de duidelijke regelen van rechtvaardigheid en christelijke liefdadigheid bij het oefenen van hun beroep of bij het drijven van hun zaak. Zulk een type van geweten geeft grote ergernis aan de gelovigen en voorziet hen die de Kerk in discrediet willen brengen, van overvloedig materiaal voor hun campagne.

„Ten derde zijn er personen die te gemakkelijk berusten in een stand van zaken, die onder een schoonschijnend uiterlijk, toch in strijd is met de leer van de Kerk. Hun fout kan minder erg zijn, doch wanneer men het aantal nagaat, komt men tot de conclusie dat dit soort katholieken een waar struikelblok voor de zwakken is".

De Osservatore-schrijver wijst er op dat: „elke man en elke vrouw een rijk heeft te veroveren voor God, binnen de grenzen van zijn of haar eigen ondervinding" en vervolgt: „Zij hebben een ziel te redden; een mens kan God niet dienen zonder ook zijn medemensen te dienen. Door zijn ziel te redden, redt de mens zijn relaties met andere mensen.

Hij maakt hen, waarmee hij in contact komt beter. Hij neemt zijn doel in de verantwoordelijkheid, die over het gehele mensenras wordt verdeeld. Hij zal inderdaad meer dan zijn aandeel nemen om goed te maken voor de velen die zullen trachten hun plicht tegenover God te ontduiken. Samenvattende kunnen wij zeggen, dat iemand die eerst het Koninkrijk Gods zoekt een voorbeeld geeft van een harmonieuze levenswijze die meer aantrekt dan wij denken: en wanneer velen volgen is de harmonie groter en de kracht van het argument voor anderen om mee te doen groeit dan steeds. Het is waar dat de verantwoordelijkheid voor de wanorde die nu heerst berust bij de grote meerderheid van de mensen ie aan blijven dringen op onenigheid. Maar het enige geneesmiddel voor zulk een toestand is te vinden in de individuele verandering. Het allereerste beroep van het Christendom is op de ziel van het individu, en willen wij dat zij haar plaats als de enige kracht in het maatschappelijk leven weer zal innemen dan moet ieder van ons zijn of haar deel bijdragen".

CURAÇAO

VRIJSTELLING VOOR SCHUTTERDIENST.

Adviescommissie ingesteld voor hen, die vrijstelling van schutterdienst willen hebben.

Dezer dagen zijn drie Commissies van Advies ingesteld voor de onderscheidene Benedenwindse gebiedsdelen Aruba, Bonaire en Curaçao, om te adviseren over aanvragen in zake vrijstelling van schutterdienst. Zoals bekend wordt met 1 December weer een lichting opgeroepen.

Aruba: Mr. H. J. A. Gijsen, J. K. Z. Lampe en E. M. Ruiz;

Bonaire: de Gezaghebber, C. E. B. Helmund en L. D. Gerharts;

Curaçao: Mr. C. Süthoff, J. R. Quast (oud-gezaghebber van Aruba) en W. F. G. („Jondi") Mensing. Plaatsvervangend lid: E. C. Martijn. Secretaresse Mejuffrouw Van Noordwijk.

RAADSHEER WEER THUIS.

Professor Meester Adriaan Synco Oppenheim, lid van de Raad van Bestuur, die Zaterdag op Curaçao is teruggekeerd uit Engeland, werd op het vliegveld namens Zijne Excellentie den Gouverneur afgehaald door diens adjudant.

DE MAN AAN HET STUUR.

De Gouvernementspersdienst schrijft: Hedenavond na de nieuwsberichten van 20.30 uur zal de nieuwe omroepleider van de Corum de Heer Herman de Man zich in een toespraak tot de luisteraars richten. In deze toespraak zal hij het nieuwe programma ontvouwen. Den Heer De Man zal worden ingeleid door den Heer Arnold Kreps.

DE BEAUFORT OP CURAÇAO.

Zaterdagmiddag kwam voor een bezoek van ongeveer drie weken hier op Curaçao aan de Heer ijsbrecht C. C. J. de Beaufort, die vroeger verbonden was aan de Commissie Regeling Rechtsverkeer. De komst van den Heer De Beaufort staat in verband met deviezenaangelegenhedena De Heer De Beaufort zal in de loop van zijn verblijf alhier ook Aruba bezoeken.

EEN FRANSE FILM.

Het Comité der Strijdende Fransen hier op Curaçao heeft de hand weten te leggen op een Franse film, en het is waarlijk een genot weer eens een product van de Franse geest te zien. Het mag dan zijn, dat deze film niet de modernste outillage tot zijn beschikking had om een glimmend product te maken, maar de Franse geest is er doorheen gebroken en dat is en blijft zijn waarde. Daarin ook ligt de kracht van zijn propaganda. Duvivier geeft in deze film een prentenboek, wij bladeren in een familie protrettenalbum van een Franse familie met zijn lief en leed. Er zijn geen extra-ordinaire millionnaires en filmpaleizen, maar de gewone Franse familie, die de kracht van het land uitmaken. Wij zien de beelden van 1870 af en de verschillende periodes der geschiedenis beschijnend komen wij tot onze tijd, onwillekeurig de overtuiging meenemend, dat Frankrijk zal herrijzen.

WERELDNIEUWS

4 DUITSE JAGERS VERNIELD.

Officieel wordt medegedeeld, dat vandaag 4 Duitse jagers door Britse gevechtsvliegtuigen werden vernield in offensieve verrichtingen. (Londen, (AP) 29.11).

DUITSE VREDESVOORSTELLEN

Judson O'Quin seint uit Londen:

De gelijktijdig opgevoerde offensieven aan drie zijden van Hitlers wankelende Europa maken mogelijk het toneel gereed voor een belangrijke ontwikkeling in de oorlog — eerder op diplomatiek dan militair terrein — welke volgens de mening in Londen en elders spoedig verwacht kan worden.

De opgevoerde Gealleerde luchtoorlog tegen Duitsland uit Groot-Brittannië, de versnelde opmars van het Sovjet-leger in Wit-Rusland en de spurt in de Italiaanse krijgstocht komen alle op een tijd, dat berichten van buitenlandse bronnen zinspelen op een bijeenkomst tussen Churchill, Roosevelt, Stalin en misschien nog wel vertegenwoordigers van drie andere landen.

De briefschrijver van de „Daily Telegraph" zegt, dat een soort dramatische beslissing, zoals een laatste waarschuwing aan Duitsland van de drie Geallieerde leiders vóór de aanvang van de grote invasie, mogelijk of zelfs waarschijnlijk geacht wordt in Zwitserland. Maar zelfs een nog grotere historische gebeurtenis van wereldomvattend belang — waarbij de oorlog en de vrede betrokken zullen zijn — wordt mogelijk geacht.

Men verwacht, dat Tsjiang Kai Sjek aan de besprekingen zal deelnemen. President Eduard Benesj van Tsjechoslowakije past ook in de bespiegeling, dat een poging zal worden gedaan om Hitlers vazallen met een of ander voorstel te praaien. In verband hiermede wijst men erop, dat Benesj zeer bekend is met de kleine Europese mogendheden en haar verlangens.

De briefschrijver van de „Daily Mail" te New York zeide, dat geruchten omtrent de aanwezigheid van een zesden persoon zouden kunnen doelen op een vertegenwoordiger van Duitsland in een hoedanigheid, welke nog niet duidelijk is.

Londen is wel bereid de berichten te bespreken, volgens welke Duitsland mogelijk een vredesvoorstel zal doen aan Rusland of aan de Verenigde Staten en Groot-Britannië. Maar de „Daily Sketch" zeide: „Als Goebbels nog de spreekbuis van Duitsland is, dan zijn deze verhalen (omtrent vredesvoorstellen) niet waar."

Het blad wees op zijn rede van gisteren, waarin hij dreigde met represailles voor het bombardement op Berlijn.

Wat de verwachte breuk ook moge zijn, de militaire gebeurtenissen schijnen er invloed op te hebben. Gewezen zij op: 1) de methodische bestoking van Duitsland uit de lucht, door Luchtmaarschalk Sir Arthur Travers Harris genoemd „de laatste ronde voor het verkrijgen van de vrede" 2) Montgomery's dagorder waarin hij het 8e leger aanspoort om „Duitslands in zijn reusachtige barst te treffen" 3) De waarschuwing der bladen van Moskou tegen zelfgenoegzaamheid en een aansporing tot nieuwe pogingen en een snelle beëindiging van de herovering van Wit-Rusland.

De volgende gebeurtenissen van nietmilitaire aard worden ook overwogen:

1) De oproep van den Paus aan de wereld om 12 December te beschouwen als een dag van gebed voor de vrede. 2) De verklaring van en Afgevaardigde bij debaten in het Hongaarse Parlement, dat Hongarije vrede moet zoeken en niet meer gebonden is aan het driemogendhedenpact. 3) De aankomst van den Katholiek Von Papen in het Vaticaan. 4) De vervanging volgens bericht uit Stockholm) van den vorigen nazie Staudacher als Hoofd van de Persafdeling van de Duitse Legatie te Stockholm door den gematigden Dr. Hepp, die jarenlang op de Duitse Ambassade te Washington diende, overeenkomstig de politiek van Berlijn om „heren" Duitsers in de plaats van nazie-diplomaten te benoemen. (Londen, (AP) 29.11).

DE OPMARS VAN HET RODE LEGER.

Henry Cassidy seint uit Moskou:

Het Russische leger vordert snel naar het belangrijke spoorwegknooppunt Zljobin in een opmars langs de ontsnapings-corridor ten Noord-Westen van Gomel, waardoor de gedesorganiseerde Duitse strijdkrachten pogen te vluchten naar de Westelijke oever van de Dnjepr. Het Russische communique deelde mele, dat 150 dorpen genomen werden en vele gevangenen genomen werden door de Russische troepen in de verrichtingen van gisteren waarmede men tot binnen 30 kilometer afstand van Zljobin kwam. Intussen trokken andere Russische strijdkrachten voort in Westelijk en Zuidwestelijke richting in Wit-Rusland, waarbij 3800 nazies werden gedood in hevige gevechten, welke woeden van het gebied van Gomel tot beneden Dnjeplopetrovsk. De radio van Londen zeide in een uitenzding, welke door het CBS werd opgevangen, dat een Russische colonne zich op slechts 25 kilometer van Zljobin bevindt. De Duitsers hielden vol in hevige tank- en infanterieaanvallen in drie Oekrainse sectoren — Korosten, Tsjerniakhov en Brusilov — maar n-g behaalden zij geen grote winst sedert zij Zjitomir namen. Generaal Konstantin Rokossovsky's Wit-Russische legers drongen vooruit na Buda-Kosjelevskaya veroverd te hebben aan de Gomel-Zjlobin-Minsk spoorlijn op bijna 50 kilometer ten Noord-Westen van Gomel bij een opmars van 16 kilometer op een enkele dag vanuit Uvarovitsji. De dichte wouden en diepe moerassen in dit gebied maken de krijgstocht moeilijk, doch het Sovjet-leger scheen zo snel voort te rukken als maar menselijkerwijze mogelijk is tegen een hardnekkige Duitse weerstand. Het Sovjet-communiqué zeide, dat de Duitsers mijnen en dynamiet leggen op de wegen waarover zij zich terugtrekken. In het felste gevecht van de Zljobin-corridor werden meer dan 700 Duitse officieren en manschappen opgeruimd in een omsingelingsbeweging om twee krachtig versterkte punten. Het Russische bulletin zeide, dat 16 kanonnen, 12 mortieren 70 machinegeweren en twee ammunitie-opslagplaatsen veroverd werden. Het Sovjetleger vordert ook in het gebied ten Westen van de Berezina. 24 Plaatsen werden genomen nadat 400 Duitse verdedigers gedood werden. (Moskou, (AP) 29.11).

DE STRIJD IN CHINA.

Het Chinese Hoofdcommando maakt melding van wanhopige vijandelijke pogingen om de belangrijke stad Tsjangteh in de Chinese rijstkom, tevens toegangspoort naar Tsjangsja, te veroveren. Hoewel van alle kanten druk geoefend wordt op de verdedigers, houden deze stand tegen een onophoudelijk artillerie- en luchtbombardement. De Chinezen zeiden, dat de Japanners Vrijdag bij dertien gelegenheden gifgas gebruikten, doch dat de Chinezen niettemin terugvochten en meer dan 2000 Japanners doodden. Zondag werd een vijandelijke aanval afgeslagen en Tsjangteh is nog steeds in Chinese handen. Het communiqué zeide, dat meer dan 2000 Japanners werden opgeruimd nabij Tzeli ten Noord-Westen van Tsjangteh. Er zijn tekenen dat de Japanners Taoyuan ontruimen, ten ZuidWesten van Tsjangteh aan de rijstroute van Hunan naar Szechwan. De Chinezen opereren tegen de Japanse achterhoede uit het Westen en brengen in voortdurende aanvallen hevige verliezen aan den vijand toe. Chinese en Noordamerikaanse vliegtuigen, welke steun bieden aan de Chinese troepen, brachten in aanvallen op Zaterdag en Zondag vele vijandelijke boten op het Tungting-meer en de Yunnan-rivier tot zinken. (Tsjungking, (AP) 28.11).

AARDBEVING IN TURKIJE.

— **De Turkse hoofdstad** werd geschokt door een aardbeving, welke vooral het Amsya-Tokat gebied trof. 30 Personen werden gedood. Honderden gebouwen werden vernield, volgens de eerste berichten die te Istanbul ontvangen werden. Men vreest grotere schade in andere delen des lands.

KERKELIJKE BENOEMING.

Gemeld wordt, dat Zijne Gelukzaligheid Emanuel, Cardinaal Goncalves Cerejeira, Patriarch van Lissabon, benoemd is tot lid van de Academia Romana de San Thomas de Aquino met goedkeuring van Zijne Heiligheid den Paus. Zijne Gelukzaligheid zal wijlen Arthur Cardinaal Hinsley van Engeland vervangen. (Lissabon, (AP) 28.11).

— **Het 8e leger opende zijn lang verwachte offensief tegen het einde van de Duitse winterlinie aan de Adriatische Zee. De Duitse hoofdlinie nabij de kust is reeds doorbroken en een tweede bruggehoofd is over de Sangro geslagen bij Archi, ongeveer 23 kilometer van de kust.**

Het vasten-mandement van 1934 waarin het Nederlandse Episcopaat al waarschuwde tegen het dreigend gevaar.

Zes jaar voor de oorlog waarschuwden de Bisschoppen tegen de N. S. B.

In verschillende artikelen is sprake geweest van het beroemd geworden vasten-mandement van het Nederlandse Episcopaat van 2 Februari 1934, waarin de Aartsbisschop en Bisschoppen van Nederland — die slechts bij hoge uitzondering en in heel belangrijke gevallen gezamenlijk optreden — waarschuwen tegen het dreigend gevaar van de N.S.B. In 1933 had de Putsch in Duitsland plaats, in Januari 1934 werd de autonomie der Duitse staten opgeheven. Het was het Nederlandse Episcopaat, dat 3 jaren voor Pius XI in zijn „Mit brennender Sorge" tegen de gevaren van het nationaal-socialisme waarschuwde, het eerst wees **op de dreiging van ondermijning van de grondvesten van onze staat.**

De stem der bisschoppen had weerklonken. **Onze regering sloeg de waarschuwing in de wind.** Zelfs in de eigen katholieke kringen heeft het Mandement de gemoederen nogal in beweging gebracht.

Eerst later zou het beroemd worden, omdat eruit bleek, dat de bisschoppen van Nederland lang voor iemand anders er erg in had, wezen op de verraderlijke gedragingen van de N.S.B.-ers, omdat de bisschoppen als leiders van het gehele katholieke volksdeel aan de katholieken de N.S.B. verboden als in strijd met Gods wetten en aan de staat als zodanig een waarschuwing gaven. Tot ver in het buitenland is dit document thans beroemd geworden en in de Verenigde Staten circuleren Franse en Engelse vertalingen. Aan een verzoek om de officiële Nederlandse text was moeilijk te voldoen; slechts na vele moeiten is het ons gelukt de officiële Nederlandse text te achterhalen. Wij laten die hieronder volgen, zoals die verschenen is in „De Maasbode" van 12 Februari 1934.

Daar het hier een document betreft, dat in het licht der huidige gebeurtenissen voorbestemd is historische waarde te krijgen, drukken wij het geheel af, zoals het indertijd in „De Maasbode" gestaan heeft.

Slechts hebben wij voor het gemak van referentie — het ligt voor de hand, dat er nog beschouwingen over geschreven zullen worden nu het weer zo actueel wordt — de alinea's genummerd.

* * *

De Aartsbisschop en de Bisschoppen van Nederland aan de hun toevertrouwde Geestelijkheid en Gelovigen: Zaligheid in den Heer.

[1] In deze gewichtige en bewogen lijke tijden hoort men dagelijks vraagstukken opwerpen van maatschappelijken en staatkundigen aard. Nieuwe leerstellingen op dit terrein verkondigd en elders ook reeds in practijk gebracht, hebben vat gekregen op breede groepen der bevolking en heel in het bijzonder op het jongere geslacht. Klaarblijkelijk is een nieuwe orde aan het groeien, die onder menig opzicht valt toe te juichen, daar zij een verlossing beteekent uit individualisme en materialisme, maar Ons ook zorgen baart, wijl zij dreigt in andere dwalingen verstrikt te geraken. Wij bedoelen de stelsels, die men met de namen fascisme en nationaal-socialisme pleegt aan te duiden en ten opzichte waarvan het zeker niet overbodig is het woord van paus Leo XIII te herhalen: „Wij achten het van het grootste gewicht, de nieuwe meeningen omtrent den Staat met de christelijke leer te vergelijken." 1)

[2] Niet dat de Katholieke Kerk voorkeur zou hebben voor den een of anderen staats- of bestuursvorm; zij staat ook niet een bepaalde politiek voor, een bepaald staatkundig stelsel. Maar wel verlangt zij van iederen bestuursvorm, dat deze niet geleid wordt door beginselen, die de rechten, door God aan de Kerk geschonken, en de natuurlijke rechten van iederen mensch in gevaar brengen. Het is daarom haar eisch, dat zij haar verheven taak in volle vrijheid kan blijven vervullen; en tevens dat ieder staatkundig stelsel, wil het door de Kerk aanvaard worden, rekening houdt met de eischen van het ware menschelijk geluk, zooals die in de katholieke leer liggen opgesloten.

[3] „God heeft", zooals Paus Leo XIII in zijn Encycliek „Immortale Dei" zegt, „de zorg voor het menselijk geslacht aan twee machten toevertrouwd, de geestelijke en de wereldlijke macht, waarvan de eene over de goddelijke, de andere over de menschelijke dingen is gesteld".

[4] Twee machten derhalve, de Kerk en de Staat, hebben beide, ofschoon onder verschillend opzicht, te maken met het menschelijk geluk. Het is dus zeker meer duidelijk, dat, — zoo leert dezelfde Paus — „de burgerlijke maatschappij, ten algemeenen nutte ingesteld, bij het behartigen der welvaart van het gemeenebest zoodanig voor haar burgers moet zorgen, dat zij niet alleen niets in den weg legt aan het bereiken en verkrijgen van dat hoogste en onveranderlijke goed, maar dat zij dit ook op alle mogelijke wijze bevordert." 2)

[5] Het natuurlijk welzijn toch is aan het bovennatuurlijke ondergeschikt en daarom zijn het doel van den Staat en dat van de Kerk, ook al kunnen zij afzonderlijk beschouwd worden, in werkelijkheid geenszins geheel van elkaar los te maken. Want al heeft ieder zijn eigen onafhankelijk terrein, eenerzijds heeft het hooger leven voor zijn normale ontwikkeling de aardsche hulpmiddelen noodig, anderzijds wordt de opvatting van het natuurlijk welzijn zelf verhelderd en op allerlei wijzen beïnvloed door de christelijke leer omtrent het volle en eeuwig geluk van den mensch.

[6] Het is derhalve volkomen begrijpelijk, dat de Kerk het recht en den plicht heeft, bepaalde maatschappelijke en staatkundige stelsels aan haar beginselen te toetsen. Deze algemeene beginselen nu zijn ons herhaaldelijk in de pauselijke encyclieken voorgehouden.

[7] Vóór alles is het een onvoorwaardelijke eis, dat de bovennatuurlijke werkzaamheid der Kerk zelve volkomen vrij en veilig is en dat de Kerk het zedelijk leven der geloovigen en alles, wat voor het geestelijk heil noodig is, zooals het huwelijks- en gezinsleven en de opvoeding der jeugd, naar christelijk beginsel in volle vrijheid kan regelen. Hieruit volgt, dat de Kerk de vrijheden moet opeischen, die strekken tot bevordering van die doeleinden, zooals de bijzondere school, de confessioneele organisaties, een vrije katholieke pers en allerlei vormen van openbaar kerkelijk leven.

[8] Wanneer de Kerk dien eisch stelt, doet zij dit niet alleen om haar eigen rechten te waarborgen, maar ook voor het ware geluk van iederen mensch, waartoe o.a. behoort de welbegrepen vrijheid der zelfstandige persoonlijkheid. De Kerk was, zooals Paus Leo verklaart 3), steeds de meest krachtige beschermster van de ware burgerlijke en staatkundige vrijheid, omdat zij de leer verdedigt, dat de overheden geenszins willekeurig en naar welbehagen kunnen bevelen, doch alle menschelijke wetgeving haar oorsprong moet vinden in het natuurrecht en de eeuwige wet Gods.

[9] „Er wordt, aldus St. Augustinus, in de tijdelijke wet niets rechtvaardigs en wettigs gevonden, of de menschen hebben het uit deze eeuwige wet afgeleid." 4).

[10] De rede nu leert — en de openbaring bevestigt het — dat de mensch persoonlijke rechten heeft. Deze rechten bestaan van nature, ook zonder den Staat. De Staat schept ze niet en, zij zijn ook geen louter uitvloeisel van het staatsdoel of het nationaal belang, maar hangen samen met de persoonlijke bestemming van den mensch. Omdat die persoonlijke rechten derhalve elke staatsordening voorafgaan, heeft de Staat ze te eerbiedigen, ook al moeten zij geordend worden d.w.z. in evenwicht gebracht met de rechten van anderen. Zeer zeker zijn dit persoonlijk belang en de vrijheid, die het vereischt, ondergeschikt aan het algemeen belang, maar zij gaan daarin niet op. Want het algemeen belang kan tenslotte niets anders zijn dan het geordende welzijn van allen en niet iets, dat boven en buiten de persoonlijke belangen omgaat, zooals bijv. de ontwikkeling van het ras of de natie zonder meer, de grootheid en de macht van den Staat als zoodanig. „De openbare macht is ingesteld voor het nut van hen, die geregeerd worden. 5)

[11] Datgene nu, wat men wel den „totalen staat" noemt is, in zijn strenge beteekenis, met deze beginselen in volslagen tegenstelling.

[12] Zeker is de behartiging van het goed begrepen nationaal welzijn iets grootsch en verhevens; het is daarom roeping en plicht van alle burgers daaraan mede te werken. Ook mag niemand zoo eenzijdig zijn persoonlijk belang nastreven dat het evenwicht van het geheel, dus het welzijn der anderen in gevaar komt. Veeleer zijn wij als vaderlanders en als sociale wezens bestemd en geroepen om, in samenwerking met onze medeburgers van alle klassen en standen, het onze bij te dragen tot den bloei van het welzijn van allen. Maar dit welzijn van allen is het welzijn van vrije persoonlijkheden met eigen bestemming, zou niet bevorderd, maar vernietigd worden, als men den Staat gaat beschouwen als eenige bron van recht, moraal en vrijheid. Het wordt vernietigd door elk stelsel van staats- of natievergoding, door elke geheel ongebonden dictatuur. Het geordende welzijn van allen is immers alleen gewaarborgd bij erkenning van 's menschen persoonlijke zelfstandigheid binnen de grenzen der sociale orde. Daarom heeft de Kerk in haar leer steeds den besten grondslag geboden voor het bestaan van juiste maatschappelijke verhoudingen „Terwijl op deze wijze — zegt Paus Leo — de deur voor dwingelandij wordt gesloten, wordt aan de overheid geen onbeperkte macht gegeven; ongeschonden, erkend blijven de rechten der vrije burgers." 6)

[13] Wat nu de bijzondere verhoudingen in ons land betreft, is het bij de vage theorieën, die verkondigd worden, moeilijk beslissend uit te maken, in hoever verschillende fascistische of nationaal-socialistische stroomingen te ontzent deze „totalen staat" aanvaarden. Nochtans zijn de bisschoppen, als herders der zielen en bewakers van het hun toevertrouwde heil der geloovigen, verplicht ook ten opzichte van hetgeen hier te lande geschiedt, hun standpunt te bepalen. Want al vallen politieke vraagstukken op zich beschouwd buiten de bevoegdheid der kerkelijke overheden, de Kerk heeft niettemin den plicht te waken voor de geestelijke belangen, die er op velerlei wijzen mee samenhangen. En al moge het dan waar zijn, dat de fascistische en de nationaal-socialistische partijen in ons land zich niet onomwonden voor den „totalen staat" uitspreken, toch moeten Wij wijzen op meerdere groote gevaren, welke van die partijen te duchten zijn.

[14] Vooreerst bedenke men, dat die stroomingen bij ons, ook al zouden zij nu nog niet het verderfelijk beginsel van het staats-absolutisme aanvaarden, vroeg of laat zeer zeker onder den invloed van deze staats- of natievergoding zullen geraken. De groote gedachtenstroomingen toch in het wereldgebeuren beïnvloeden elkaar meestal op onweerstaanbare wijze en daarbij gaat men er zoo gemakkelijk toe over, volledig de denkbeelden te aanvaarden van degenen, die op sommige punten wellicht wenschelijke verbeteringen vermochten tot stand te brengen.

[15] Vervolgens vergete men niet, dat de leiders eener felle beweging niet altijd de eigenlijke leiders blijven, maar zelf meermalen geleid en gestuwd worden door anderen, die de volle consequenties der theorieën, waarop de beweging steunt, in practijk willen brengen. Een zekere gematigdheid bij de hoofdleiding is dus niet de minste waarborg voor de toekomstige ontwikkeling eener beweging. En al verklaren dan ook sommige leiders in ons land, dat zij niet staan op het standpunt van den „totalen staat", zulks vermindert geenszins het gevaarlijk karakter der beweging. Niemand kan zeggen, tot hoever de consequenties der verkeerde theorieën zullen worden doorgevoerd, als de beweging eenmaal heeft gezegevierd.

[16] Bovendien is het meer dan waarschijnlijk, dat elk fascisme en nationaal-socialisme in Nederland op de duur zal beheerscht worden door een groep personen, die in meerderheid onze wereldbeschouwing niet deelen. Het legt een schier onbeperkte macht in handen van enkele menschen, die geen waarborg bieden noch kunnen bieden, dat met de rechtvaardige eischen van het katholiek beginsel ten volle rekening wordt gehouden; het stelt direct of indirect alles in de waagschaal, wat onze Vaderen door harden strijd, dank zij hun onverwoestbaar geloof en hun nooit vermoeiden ijver onder Gods zichtbaren zegen hebben bereikt. De positie van ons katholiek onderwijs, van onze pers en onze organisaties, de vrijheid voor onze katholieke actie, het werk onzer kloosterorden en vele andere vormen van godsdienstig en kerkelijk leven, dat alles, na eeuwen van verdrukking verworven, wordt ons door vele volken benijd, en werd reeds meermalen door Z. H. den Paus zelf met voldoening aan andere landen ten voorbeeld gesteld.

[17] Welnu dat alles kan niet blijven bestaan zonder den waarborg van de vrije burgerlijke rechten der onderdanen, zonder aanvaarding van een gezonde zelfstandigheid van lichamen en individuen. Wanneer in een land met gemengde bevolking als het onze, een ongecontroleerde macht alles bestuurt met miskenning van alle ander recht, kan volstrekt niemand voorzien, waarheen dit, wellicht ook tegen de bedoeling der leiders zelve in, voeren kan en hoeveel goeds, zelfs bij een kortstondig bestuur, belemmerd of zelfs voor goed vernietigd kan worden.

[18] Daarbij komt nog dit: iedereen beseft, dat deze gewichtige tijden een omkeer brengen in het maatschappelijk denken en doen. Verblijdend is het, dat men zich begint af te wenden van het individualisme, liberalisme en socialisme. Maar het samenstel van economische en sociale vraagstukken, dat hierbij is betrokken, kan onmogelijk worden losgemaakt van de christelijke levensleer: het natuurlijk en het bovennatuurlijk welzijn grijpen ineen.

[19] Daarom moge men geen staatkundig stelsel voorstaan dat den invloed der katholieke levensbeschouwing op de oplossing van die vragen in groot gevaar brengt. Voor het vurig verlangde welzijn van ons volk is het noodig, dat onze stem luide wordt vernomen en dat ons katholiek volksdeel daadwerkelijk den invloed vermag uit te oefenen, dien het uitoefenen kan, als het vast aaneen blijft gesloten. Dit is niet een speciaal katholiek belang, maar het nationale belang van geheel ons volk. Wie dan ook moedwillig de eenheid verbreekt, wie streeft naar het groot en machtig maken van een fascistische of een nationaal-socialistische partij, hoe dan ook gericht, wie zich bij die partij aansluit of haar propageert, is zich zijn heiligen plicht jegens het waarachtig volksbelang niet voldoende bewust.

[20] Wij weten zeer goed, dat allerlei grieven worden ingebracht tegen de bestaande inrichting van den Staat, tegen de verschillende partijen, en ook tegen de katholieke Staatspartij. Het is ons niet onbekend, dat ook vele goedgezinden doortastende maatregelen vragen ter vernieuwing van onze geheele samenleving. De bestaande politieke instellingen zijn geenszins onveranderlijk voor de eeuwen vastgelegd. Ook is het verre van Ons te beweren, dat niet op menig terrein ontzaglijk veel te verbeteren en te vernieuwen valt. Een valsch begrip van vrijheid heeft tot losbandigheid gevoerd door zelfs aan de meest veroordeelenswaardige meeningen en opvattingen rechten toe te kennen. Het gezag in geheel de samenleving, met het huisgezin te beginnen, is ondermijnd en verzwakt; de maatschappij is nog niet losgemaakt van de verderfelijke stelsels, die haar gedurende de laatste eeuwen vrijwel onbeperkt hebben beïnvloed en verfoeilijk egoisme op het terrein van het economisch leven heeft vaak tot ergerlijke misstanden geleid.

[21] Wij begroeten daarom met groote vreugde de opleving van betere gevoelens en den heiligen ijver, waarmede velen onzer onvervaard den strijd aanbinden tegen ernstige misbruiken. Maar toch moeten we er op wijzen — en zij, die zoo gemakkelijk den arbeid der politieke partijen becritiseeren, mogen dit bijzonder bedenken — dat vele der bestaande problemen internationaal zijn en niet kunnen worden opgelost door het bestuur van een bepaald land alléén. Bovendien beteekent de hernieuwing van een door liberalisme en socialisme ontkerstende maatschappij de wording van een nieuw tijdvak der geschiedenis, dat evenmin plotseling kan doorwerken als in vroeger eeuwen het christendom de heidensche samenleving ineens hervormd heeft. Maar het zou ons van kwaad tot erger voeren, als wij uit ongeduld de oplossing van die problemen practisch in handen gingen leggen van leiders en leeraren, die van onze opvattingen zeer ver afstaan; al wij, ten uiterste critisch tegenover de onzen en in dezelfde mate oncritisch tegenover buitenstaanders, in blind vertrouwen op hun goed willen en kunnen, in gevaar brachten, alwat reeds is veroverd en tevens een onmisbare voorwaarde is voor verderen vooruitgang.

[22] Bovendien, Beminde Geloovigen, begrijpt toch wel het goede, dat de partijen naast vele voor ons gevaarlijke en onaanvaardbare stellingen, als iets nieuws en als een bevrijding aanprijzen, is in werkelijkheid niets anders dan een uitvloeisel van onze katholieke staats- en maatschappijleer, ja niet zelden een sinds jaar en dag door ons gestelde eisch. Wij kunnen dan ook niet beter doen, dan in eigen één en onverbreekbaar verband voor de verwerkelijking van die eischen arbeiden. Een behoorlijke verwezenlijking daarvan zal nooit zonder een sterken katholieken invloed tot stand kunnen komen. Doch sterk is onze invloed, gelijk in het verleden, zoo ook in de toekomst, alléén, wanneer hij zich door een machtige eenheidsorganisatie daadwerkelijk kan doen gelden. Zonder die eenheid zullen verreweg het meerendeel onzer wenschen en strevingen onvervuld blijven. Herhaaldelijk reeds hebben Wij daarom de geloovigen aangespoord, om ook in het staatkundige één te blijven, overtuigd, dat alleen door het bewaren der eenheid onze heilige rechten en vrijheden voldoende gewaarborgd zijn.

[23] Het ligt niet op den weg van uw kerkelijke Overheden de politieke verdiensten van een partij als zoodanig te beoordeelen. Ook pleegt de Kerk de geloovigen niet zonder meer tot een bepaalde staatkundige organisatie te verplichten. Al wat Wij doen is, in naam der groote geestelijke belangen, die bij deze vragen betrokken zijn, en met het oog op de historische verhoudingen en den tegenwoordigen toestand in ons land U op te wekken en te blijven opwekken tot hechte eenheid ook op staatkundig gebied. Wij waarschuwen U daarom tegen de onvermijdelijke gevaren zoowel van het verbreken der katholieke eenheid als van het zich groepeeren tot neutrale bonden en partijen.

[24] Met nadruk willen wij hier aan toevoegen, dat dezelfde waarschuwing geldt ook voor die katholieken, die zonder zich bij de fascistische of nationaal-socialistische partijen aan te sluiten, onder hun geloofsgenooten een eigen, zelfstandige beweging in het leven willen roepen, welke de ideeën en gevoelens dezer partijen aankweekt. Ook zij staan schuldig aan het verbreken der katholieke eenheid. Zulk een beweging immers groeit op den duur uit tot een nieuwe partij of sluit zich aan bij een bestaande fascistische of nationaal-socialistische partij, omdat zij anders geen invloed kan uitoefenen.

[25] De hooge ernst van deze zaken wettigt ten volle het optreden van uw kerkelijke Overheden, die haar plicht als herders der zielen zouden verwaarloozen, wanneer zij het een en het ander vrijelijk zijn gang lieten gaan. Wie ondanks dit Ons waarschuwend woord meenen hun eigen inzichten te moeten doordrijven, mogen weten, dat zij een zware verantwoordelijkheid op zich laden en dat zij zich tegenover God en hun geweten hebben te verantwoorden over hun kortzichtige roekeloosheid. De Bisschoppen mogen en zullen voorts niet dulden, dat personen, die functies bekleeden, welke meer direct aan het rechtsmacht onderworpen zijn, of als vertegenwoordigers der katholieke actie kunnen beschouwd worden, ijveren voor het fascisme of het nationaal-socialisme of zich bij een van die groepeeringen aansluiten. Zoowel die aansluiting als die actie verbieden Wij daarom aan Onze priesters en geestelijke personen, aan leden van kerk- en armbesturen, aan leiders van katholieke organisaties of katholieke instellingen, alsook aan al degenen, die in ons katholiek onderwijs werkzaam zijn, voor zoover aan de bisschoppelijke rechtsmacht onderworpen.

[26] Met alle kracht wekken Wij de geloovigen op, heden meer dan ooit, de eigen gelederen te versterken en onafgebroken werkzaam te zijn voor het herstel der maatschappij in Christus, dat ons allen zoozeer ter harte gaat. Moge op die wijze het Rijk Gods spoedig komen.

[27] Laten vooral in dezen H. Vastentijd uw dringende gebeden en uw verstervingen van den hemel verkrijgen, dat God de zwaar beproefde wereld genadig zij en dat door Zijn barmhartigheid vrede en welvaart onder ons wederkeeren.

[28] Waakt en bidt! Bidt in het bijzonder veel voor de H. Kerk en voor haar Opperpriester, Z. H. den Paus, zoowel als voor uw overige geestelijke herders. Bidt ook voor ons dierbaar vaderland, voor onze geëerbiedigde en beminde Koningin, voor alle andere bestuurders van het land, opdat Gods wijsheid en kracht hen mag bijstaan bij hun moeilijke taak. Allerdringendst sporen Wij u aan, U toe te leggen op algemeen onderling en offervaardig hulpbetoon om Christus' wille, op ernst en eenvoud van leven, op reine zeden en onderlinge liefde, op eerbied voor uw overheden en vertrouwen op God, onzen Vader in den hemel, die alles ten goede leidt.

[29] En zal dit Ons gezamenlijk herderlijk schrijven in alle tot Onze Kerkprovincie behoorende kerken, alsmede in de kapellen, waarover een rector is aangesteld, op Zondag Quinquagesima onder alle vastgestelde H.H. Missen op de gebruikelijke wijze worden afgekondigd.

[30] Gegeven te Utrecht, op het feest van O.L. Vrouw Lichtmis, 2 Februari 1934.

† J. H. G. JANSEN,
Aartsbisschop van Utrecht.
† P. A. W. HOPMANS,
Bisschop van Breda.
† A. F. DIEPEN,
Bisschop van 's-Hertogenbosch.
† J. D. J. AENGENENT,
Bisschop van Haarlem.
† DR. J. H. G. LEMMENS,
Bisschop van Roermond.

1) Enc. „Immortale Dei". 2) Enc. „Immortale Dei". 3) Enc. „Libertas". 4) De lib. arb. I. 1. cap. 6 No. 15. 5) Enc. „Libertas". 6) Enc. „Libertas".

* * *

Ongeveer een jaar later werd nog de volgende officiële verklaring uitgegeven, waarin de practische conclusie scherp gesteld is:

„Om kort te zijn geven wij hier de verklaring van het Hoogwaardig Episcopaat, die jaarlijks moet worden afgekondigd op Passie-Zondag:

De H.H. Sacramenten moeten geweigerd worden en, als hij zonder bekeering sterft, ook de kerkelijke begrafenis:

1. aan den Katholiek, die de SOCIALISTISCHE of COMMUNISTISCHE beginselen op godsdienstig of zedelijk gebied openlijk aanhangt;
2. aan den Katholiek, die de LIBERALE of VRIJZINNIGE beginselen op godsdienstig of zedelijk gebied openlijk aanhangt;
3. aan den Katholiek, die bekend staat als LID van een socialistische of communistische vereeniging of van een vereeniging, welke dusdanige vereenigingen metterdaad STEUNT;
4. aan den Katholiek van wien bekend is, dat hij, hoewel geen lid van een socialistische of een communistische vereeniging, toch geregeld socialistische of communistische geschriften of bladen LEEST, of socialistische of communistische vergaderingen BIJWOONT;
5. aan den Katholiek, van wien bekend is, dat hij aan de beweging van het NATIONAAL SOCIALISME in belangrijke mate steun verleent.

Mogen deze herderlijke waarschuwingen ter harte worden genomen en hen, voor wie zij bestemd zijn, doen besluiten van hun dwaalwegen terug te keeren en zich met God en de H. Kerk te verzoenen."

BUITENLAND.

„TWEE JAAR GELEDEN".

November 1941.

29. De Russen heroveren Rostov.

30. In Tokio verklaart de Japanse Minister van Buitenlandse Zaken, Togo, dat de voorstellen der Verenigde Staten van Noord-Amerika fantastisch zijn en dat Japan er niet van kan afzien een nieuwe orde in Azië te vestigen.

December 1941.

1. Het Finse parlement heeft het gebied, dat bij het vredesverdrag van Maart 1940 met Rusland aan Rusland werd afgestaan, weder opgenomen in de Finse Staat. Voorlopig staat het gebied onder militair gezag.

2. Duits-Italiaanse strijdkrachten heroveren Rezegh en Birel-Hamed in Libye.

Berlijn maakt bekend, dat het Duitse hulp-oorlogsschip „Kormoran" de Australische kruiser „Sydney" tot zinken bracht.

3. De senaat der Verenigde Staten van Noord-Amerika neemt een antistakingswet aan, waarbij een nationale bemiddelingsraad voor de verdediging wordt ingesteld.

4. Finse troepen bezetten Hangoe. De Poolse regering in ballingschap en Rusland tekenen een verklaring van wederzijdse bijstand en vriendschap.

5. De Engelse regering maakt bekend, dat zij geen bevredigende antwoorden kreeg op nota's gericht aan de Finse, Hongaarse en Roemeense regeringen. Dernalve zijn nu mededelingen verzonden, waaruit blijkt, dat tussen Engeland en deze landen de Staat van Oorlog bestaat.

DUITSERS VERMOORDEN ITALIAANSE OFFICIEREN.

Als volgt luidt een speciaal communiqué, dat door Maarschalk Pietro Badoglio werd uitgegeven:

„Met zekerheid is vernomen door de Italiaanse Regering, dat officieren van haar strijdkrachten, hoewel in uniform en vechtende aan het hoofd hunner afdelingen, werden doodgeschoten bij gevangenneming door de Duitse strijdkrachten. Zulke gevallen vonden plaats op slagvelden in Albanië, Montenegro en de eilanden in de Aegäische Zee. Deze Duitse veronachtzaming van alle menselijke en goddelijke wetten vermenigvuldigt het lijden en de verschrikkingen van de oorlog. De Italiaanse Regering veroordeelt voor de wereld deze nieuwe ongeëvenaarde misdaad en legt haar protest voor aan alle Geallieerde en onzijdige Regeringen" (Geallieerd Hoofdkwartier in Algiers, (AP) 27.11).

BESCHULDIGING AAN ADRES VAN DE GAULLE.

Een Franse communist nam een stap welke mogelijk zal leiden tot een open botsing met de Degaullisten door openlijk De Gaulle te beschuldigen van kwade trouw in verband met de belofte, dat hij de communistische partij zou laten deelnemen aan het Nationaal Comité van Bevrijding. André Marty, de communistische leider, zeide op een persconferentie, dat De Gaulle aandringt op het benoemen van twee communisten van zijn eigen keuze — Fernand Grenier en André Mercier — instede van de partij toe te staan haar eigen vertegenwoordigers aan te wijzen (Algiers, (AP) 28.11).